2011. május 25. - **A New York Times a minap egy példátlan felmérés eredményét összegezte "A vallási hovatartozás meghatározza az anyagi boldogulást?" című írásában.** Az írás alapjául a washingtoni székhelyű Pew Research Center reprezentatív felmérése szolgált. Az egyedülálló kutatás irányítója, Scott Keeter, a Pew igazgatója a hvg.hu-nak adott interjúban megerősítette az Amerikában nagy port felvert cikk megállapításait.

Zentai Péter: Nem gondoltam volna, hogy Amerikában vagy bárhol a nyugati világban közvélemény-kutatást hagynak végezni azzal a céllal, hogy kiderítsék, milyen összefüggés van az ember gazdagsága vagy szegénysége és a vallása között. Nem „necces” ez a téma? Vajon egy ilyen felmérés megfelel-e annak a kényesen vett amerikai elvárásnak, hogy legyünk politikailag korrektek?

Scott Keeter: Ez a téma valójában csak a különleges sajtótálalás miatt egyedi.
A mi kutatásunk eredetileg nem irányult annak kiderítésére, hogy mely vallási csoportok tagjai a leggazdagabbak és melyek a legszegényebbek. David Leonhardt, a New York Times újságírója volt az, aki ilyen aspektusból átvilágította és egy másik dimenzióba helyezte kutatási eredményeinket.

Z.P.: Miről szólt hát a cikk alapját képező eredeti közvélemény-kutatás?

S.K.: Arról, hogy milyen az iskolázottságuk, milyen nevelésben részesülnek az Egyesült Államok különböző felekezetű polgárai. Ez a Pew történetének egyik legreprezentatívabb és legköltségesebb felmérése volt: több százezer emberrel készítettünk telefoninterjúkat. Válaszokat kértünk és kaptunk az ország legkülönbözőbb részein élő, legkülönbözőbb felekezetű, legkülönbözőbb korosztályokhoz és legkülönbözőbb rétegekhez tartozó emberektől, nem csupán iskolázottságukról, hanem egyebek között jövedelmükről és egy sor más jellegzetességről.

David Leonhardt
Fotó: AP

David Leonhardt azután aprólékosan újólag feldolgozta a felmérésünket, egy bizonyos szemszögből, és azokra a következtetésekre jutott, amelyeket most publikált a New York Timesban.

Z.P.: És önök ebbe beleegyeztek?

S.K.: Igen, mert Leonhardt előzetesen konzultált velem, kérte szakmai véleményemet. És noha kissé erőltetettnek éreztem első hallásra a New York-i újságíró koncepcióját, végül is arra az álláspontra helyezkedtünk itt a Pew Centerben, hogy a szerző nem manipulálta közvélemény-kutatásunk eredményeit, amit leírni készül, nem tudománytalan, a kutatási adatokból levont következtetései pedig helytállóak lehetnek.

Z.P.: Ezek szerint – legalábbis az Egyesült Államokban – a nem vallásos reformzsidók keresik a legtöbbet. Második helyen a hinduk állnak, a harmadik helyet megint csak zsidók foglalják el: a vallásos, avagy konzervatívnak nevezett zsidók. Mivel magyarázza ezt az eredményt?

S.K.: Én ezt nem magyarázom sehogy sem, merthogy ez nem feladatom, nem kutatási témám. Az azonban egyértelműen kitűnt a közvélemény kutatásunkból, hogy míg az összes amerikai háztartásnak körülbelül harminc százaléka rendelkezik évi 75 ezer dolláros vagy annál magasabb jövedelemmel, addig a világi zsidó családok – templomba alig járók vagy egyáltalán nem hívők – 67 százaléka tud felmutatni ekkora jövedelmet. A hinduknál 65 százalékos, a

vallásos, ortodox, konzervatív zsidók körében pedig 57 százalékos ez az arány.
Z.P.: És mely felekezetűek a legszegényebbnek az Egyesült Államokban?
S.K.: Leonhardt adatfeldolgozása alapján a Jehova Tanúi és a baptisták híveihez tartozó háztartásoknak mindössze 20 százaléka számít jómódúnak, azaz csupán ekkora hányaduk keres évente legalább 75 ezer dollárt. Körükben annyian keresnek 40 ezer dollárt, mint a reformzsidók körében azok, akik százezret vagy annál is többet.
Z.P.: Amerika legrégibb, leggazdagabb, leghíresebb családjai mégis protestánsok. Európában: Hollandiában, Skandináviában, Svájcban, Németországban, mindenütt, ahol a legmagasabb az életszínvonal, tudvalevően ugyancsak protestánsok vezetik a gazdagsági listákat. Meglepő, hogy az önök felmérése alapján készült listán nem kerültek mégsem dobogós helyre a lutheránusok, kálvinisták.
S.K.: Az Egyesült Államokban nemcsak a valóban gazdag, jómódú észak-keleti partvidéken, hanem a jóval szegényebb közép-nyugati államokban is nagy számban élnek európai származású protestánsok. Ám az utóbbi területeken kevés a jó iskola, nincsenek komoly egyetemek, nem érződik a technológiai fejlődés.
Az alapkutatásunknak, amire a New York Times cikk hagyatkozik, ugyanis az a legfontosabb üzenete, hogy a nevelés, az iskolázottság, az egyetemi végzettség, illetőleg a végzett egyetemek nívója meghatározó módon befolyásolja a polgárok későbbi anyagi helyzetét, azt, hogy valaki milyen jövedelmű felnőtté válik. A kutatás továbbfejlesztett feldolgozása ezt a mondanivalót nemcsak alátámasztja, hanem jelzi azt is, hogy a déli államokban, a közép-nyugati államokban élő, főként baptista és más fekete bőrűek által frekventált, alapvetően protestáns kongregációkhoz tartozók iskolázottsági foka alacsony.
Az utóbbi évtizedekben óriási számban bevándorolt ortodox keresztény és muszlim családok sem koncentráltak erősen arra, hogy jó iskolákba adják gyerekeiket, lélekszámukhoz viszonyítva kevés köztük a jó egyetemeket végzett.
A hinduk, a sintoista japánok, a buddhista és katolikus vietnamiak, kínaiak viszont igen sokat adnak arra, hogy a legjobb nevelést kapják a gyerekeik. Belőlük feltűnően gyakran válik magas jövedelmű felnőtt. A zsidóknál tradicionálisan ez a helyzet. Ezért lehet az, hogy a háztartásokra eső jövedelmek náluk és az Amerikában megtelepedett hinduknál, továbbá japánoknál, koreaiaknál a legmagasabb.
Z.P.: Ön szerint őszintén megmondja egy telefonos közvélemény-kutatónak bárki is, hogy mekkora a jövedelme? És miért feltételezhető, hogy őszinték az emberek a vallásukat firtató kérdések kapcsán? Egyáltalán, mit kezd egy ilyen kutatás az ateistákkal?
S.K.: A Pew Research Center éppen azért örvend tekintélynek, mert választási szondáitól kezdve a nagy közvélemény-kutatásokig bezárólag, a valóság által visszaigazolt eredményeket publikálja. Egyébként az Egyesült Államokban az emberek büszkék vallási hovatartozásukra, közzétételében semmi kivetnivalót, szégyellnivalót nem találnak. Kutatásaink szerint a magukat ateistának tartók száma elenyésző, a társadalomnak legfeljebb 10-15 százaléka. A szóban forgó közvélemény-kutatás értékelésénél figyelembe vesszük azt a bebizonyosodott tapasztalatot, hogy a jövedelemre vonatkozó kérdésre legkevésbé a legesleggazdagabbaktól és a legszegényebbektől várhatunk őszinte választ, a kettő közötti mezőnyben viszont általában megbízhatóak a feleletek.
Z.P.: Lehet-e valamiféle végső következtetést is levonni az ön által irányított kutatásból?
S.K.: Talán azt, hogy az átlagcsaládok közötti jövedelemkülönbségek mögött kitapinthatóak a kulturális háttérben, családtörténetben mutatkozó eltérések. Vannak felekezetek, amelyeknek híveit hajtja az ambíció, hogy gyereküket a legmagasabb minőségi kritériumok mentén

tanítassák. A nagyon jó iskolák azonban nagyon drágák, azokat tehát szinte csakis a jól kereső családok engedhetik meg a gyerekeiknek. Ez utóbbiak előnye ezért folyamatosan nő a szegényebb gyerekekhez képest. És hát persze, hogy ez megy így tovább a felnőtté válás után is. Szomorú igazság, hogy a tanulási lehetőségek közötti különbségből fakadó társadalmi differenciák önmaguktól, piaci automatizmusokon keresztül nem fognak csökkenni. Legalábbis Amerikában nem. ***Zentai Péter***